

**Dovrefjell og
Rondane-Dovre
nasjonalparkstyret**

Informasjon for verneområdene i Rondane og Dovrefjell

PROSJEKTPLAN

1 Bakgrunn

Avviklingen av iNasjonalparker har ført til at verneområdene i Rondane og på Dovrefjell siden sommeren 2016 har stått uten organisert tilbud om informasjon om verneområdene.

Miljødirektoratet har utfordret nasjonalparkstyrene i Rondane-Dovre og Dovrefjell til å komme med forslag til hvordan et framtidig konsept for verneområdene kan gjenoppstå, organisatorisk, økonomisk og fysisk, og å ta ansvar for denne informasjonen i framtida. De to nasjonalparkstyrene har i dag ansvaret for tre nasjonalparker, tolv landskapsvernområder, tolv naturreservater og to biotopvernområder i fra Nesset kommune i nordvest til Åmot kommune i sørøst. Disse områdene utgjør en betydelig andel (11 %) av det vernede arealet på fastlands-Norge.

Nasjonalparkstyrene som forvaltningsmyndighet har et klart ansvar for at informasjon om verneområdene er tilgjengelig for publikum, brukere og andre interesserte. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre og Dovrefjell nasjonalparkstyre legger her fram et forprosjekt for å utvikle en ny informasjonsstruktur for verneområdene i Rondane og Dovrefjell. Forprosjektet skal beskrive og etablere en ny informasjonsstruktur for verneområdene hvor Rondane-Dovre nasjonalparkstyre og Dovrefjell nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet, samt lage et beslutningsunderlag for etablering av et felles besøksenter nasjonalpark.

1.1 Historikk – verneområdene og nasjonalparkstyrene

Rondane ble landets første nasjonalpark i 1962 og Dovre nasjonalpark lenger nord ble opprettet i

2003. I tillegg er Rondane-Dovre nasjonalparkstyre forvaltningsmyndighet i 4 landskapsvernområder og 8 naturreservater i området mellom Gudbrandsdalen og Østerdalen. Disse verneområdene omfatter deler av 10 kommuner i Hedmark og Oppland.

Dovrefjell ble vernet som nasjonalpark i 1974 sammen med at Hjerkin/Kongsvoll/Drivdalen landskapsvernområder ble opprettet for å binde parken sammen over Drivdalen. Vernet omfattet Statens utmål på Dovrefjell. Etter en omfattende prosess ble nasjonalparken i 2002 kraftig utvidet til Dovrefjell-Sunnalsfjella nasjonalpark. Samtidig ble landskapsvernområdene Knutshø, Åmotsdalen, Dalsida Eikesdalsvatnet, Åmotan-Grøvdalen, Jora, og Fokstugu opprettet, sammen med biotopvernområdene Torbudalen og Sandgrovbotn-Mardalsbotn og per i dag naturreservatene Flåman, Bjørndalen, Nordre Snøfjelltjønn og Mardalen. Verneområdene omfatter 8 kommuner i fylkene Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Hedmark og Oppland.

Verneområdene som disse to nasjonalparkstyrene forvalter utgjør totalt ca. 6 100 km². Det viktigste formålet med flere av disse verneområdene er å ivareta leveområdene til de eneste gjenværende stammene av opprinnelig vill fjellrein i Skandinavia. Mange kulturminner som eksempelvis fangstgroper, fangstanlegg, boplasser, steinbuer, hellere og funn av fangstredskaper viser at villreinen har vært veldig viktig i disse områdene gjennom mange generasjoner. I dette store forvaltningsområdet er det også registrert sju nasjonalt viktige kulturlandskapsområder som representerer viktige biologiske, økologiske og kulturhistoriske verdier. Et av disse (Fjellgardene i øvre Sunndal) er nasjonalt utvalgt kulturlandskap.

Disse verneområdene har mange, både store og små, innfallsporier til indrefiletten til noen av de viktigste fjellområdene i Norge. Fjellturismen i Rondane og Dovrefjellområdet medfører i perioder stor ferdsel, både av lokale brukere og tilreisende turister. I tillegg er det store konsentrasjoner av hytter i tilknytning

til randsonene rundt verneområdene i regionen som generer mye ferdsel inn i verneområdene.

Fram til og med 2010 ble verneområdene i Rondane forvaltet av fylkesmennene. Dovrefjell var et av områdene i forsøket med lokal forvaltning av store verneområder og fra 2003 ble områdene forvaltet av kommunene, koordinert av Dovrefjellrådet. Dovrefjellrådet forvaltet nasjonalparken, fra 2008 alle verneområdene. Ved starten på 2011 ble det konstituert verneområdestyret for verneområdene i Rondane og Dovrefjell. Tilsvarende skjedde for øvrige store norske verneområder unntatt Hardangervidda på denne tiden. Verneområdestyrene har hatt forvaltningsansvaret for verneområdene i forrige avsnitt siden styrene ble konstituert. Informasjon om verneområdene er en viktig del av forvaltningsansvaret, men utover informasjonsplakater ved større og mindre innfallsporter har informasjonsarbeidet i hovedsak vært overlatt i Nasjonalparker.

1.2 Historikk: iNaRDo og iNasjonalparker

iNaRDo – informasjon for nasjonalparkene i Rondane og Dovrefjell ble opprettet som en stiftelse i februar 2000 som resultat av et forprosjekt hos Fylkesmannen i Oppland. Bakgrunnen var at flere av de store nasjonalparksentrene slet økonomisk og det var vanskelig å opprettholde driften for disse. Fylkesmannen foreslo satellittbaserte senter uten hovedutstilling, med en sentral ressurs som støttet opp om de enkelte satellitter. Stifterne var kommuner rundt de aktuelle områdene samt organisasjoner som fjellstyret, turistforeninger og andre. I 2000 var det ikke tanker om lokal forvaltning, og en del av motivasjonen til stifterne var å komme i inngrep med forvaltningen av eksisterende og kommende verneområder.

Modellen ble satt ut i livet og på det meste var det satellitter med varierende innhold på Otta, Dombås, Folldal, Kvikne, Oppdal, Sunndal (Gjøra) og Eresfjord. I tillegg var det hele tiden en daglig leder i 60 - 100 % stilling som koordinerte og betjente satellittene. Lokalt ble det gjennom årene lagt ned stor dugnadsinnsats og mye lokale midler, ikke minst fra enkelte kommuner. Modellen utløste slik atskillig større ressurser enn det som ble tilført fra Staten, og bidro til lokal følelse av eierskap til verneområdene. Navnet ble etter hvert endret til iNasjonalparker da stiftelsesstyret hadde ambisjoner om et større nedslagsfelt. iNasjonalparker hadde i snitt ca. 60 000 årlig besøkende til sammen på sine forskjellige satellitter de siste årene stiftelsen eksisterte.

Miljødirektoratet ga ikke iNasjonalparker reautorisasjon fra 2016 av, og stiftelsen ble som følge av dette vedtatt oppløst, da det økonomiske grunnlaget forsvant. Ved avviklingen hadde iNasjonalparker satellitter følgende steder: Dombås (turistkontoret, middels utstilling), Folldal (en større utstilling knyttet til gruve-museet), Gjøra (utstilling i Gjørasporten) og Eresfjord (enkel plakatutstilling). Med unntak av Folldal helårsåpne, og alle bemannet minimum i sommersesong. Satellitter i Oppdal (turistinfo, enkel utstilling), Otta (turistinfo, enkel utstilling) og Kvikne (utstilling i nasjonalparksenteret) var avviklet tidligere. Sommeren 2016 ble nasjonalparkinformasjon kun gitt på dugnadsbasis med fjorårets utstillinger i Folldal, Eresfjord og på Gjøra. Situasjonen for informasjon om verneområdene i

2017 er uavklart og ingen har nå et utførende ansvar for å gi denne typen informasjon om verneområdene i Rondane og Dovrefjell.

1.3 Dagens kompetansemiljø på Hjerkin

Dagens kompetansemiljø består av:

- Norsk Villreinsenter Nord: Fire ansatte – daglig leder, fagkonsulent, to naturveiledere. Villreinsenterets hovedformål er å fremme bevaring og bærekraftig forvaltning av villreinbestandene og villrein-fjellene i Norge. Senteret har godkjenning fra Miljødirektoratet som besøkscenter villrein og har bygd opp et publikumstilbud som lokale reiselivsbedrifter benytter (Viewpoint Snøhetta, fangstminnepark). Publikumstilbudet er under kontinuerlig utvikling. Villreinsenteret er huseier og leier ut lokaler til de øvrige:
- Forvaltningsknutepunkt for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark: To nasjonalparkforvaltere
- Forvaltningsknutepunkt for Dovre og Rondane nasjonalparker: To nasjonalparkforvaltere
- SNO: En / to ansatt€ med kontor plass
- Pilegrimssenter Dovrefjell: En ansatt pluss en prosjektmedarbeider i halvt års stilling. Ansvar for en del av Pilegrimsleden mellom Oslo og Trondheim, veien fra Nord-Sel til Skaun. Oppgaven er å få flere til å bruke Pilegrimsleden/ Olavsveien og senteret jobber kontinuerlig med formidling
- Feltstasjon: Lokalene på Hjerkin og områdene rundt brukes også hyppig av undervisnings- og forskningsinstitusjoner.

Miljøet på Hjerkin er et av de største forvaltningsknutepunktene i landet og har stor forvaltnings og veiledningskompetanse, men bør styrkes på informasjonskompetanse.

Senteret har en oppgradert møteromsfløy med to møterom (maks 15 og 30 personer) og nytt kjøkken. Videre kontor og enkle overnattingsfasiliteter for inntil 14 personer (feltstasjon for biologisk forskning om sommeren).

Hjerkin ligger vel to timer med tog unna Trondheim og Miljødirektoratet (3 min gange fra togstasjon til forvaltningsknutepunktet), slik at det praktisk ligger til rette for møtevirksomhet.

I videreutviklingen av Besøkscenter villrein skal det etableres en portal med utendørs møteplass (amfi, bål plass). Her skal informasjon om nasjonalparkene integreres. Samlokaliseringen av funksjoner her gir synergieffekter som vil være aktuelt å videreutvikle i informasjonssammenheng.

1.4 Besøksstrategi

Vi får stadig flere besøkende til våre verneområder og forvaltningsmyndigheten opplever at behovet for selv å være med å styre denne ferdselen, er større enn noen gang. I dette arbeidet er informasjon til alle våre besøkende, både turister og lokalbefolkning en svært viktig del.

Miljødirektoratet har bestemt at alle Norges nasjonalparker skal ha utarbeidet besøksstrategier innen 2020. Rondane-Dovre nasjonalparkstyret har fra våren 2014 jobbet med en besøksstrategi for Rondane nasjonalpark og denne ble godkjent i nasjonalparkstyret i november 2015. I arbeidet med besøksstrategien ble det drøftet om denne også skulle ta for seg plassering av den typen informasjon som i Nasjonalparker så langt hadde stått for. I og med at Rondane var en av pilotene i arbeidet, var det også krav om at besøksstrategien måtte være ferdig godkjent i løpet av 2015. Da det på det tidspunktet var uvisst om i Nasjonalparker ville få videre autorisasjon, ble denne delen av informasjonsarbeidet ikke drøftet i den første versjonen av besøksstrategien. Rondane-Dovre nasjonalparkstyret mener derimot at dette er en svært viktig del av informasjonsarbeidet, og at besøksstrategien må oppdateres når en plan for det videre informasjonsarbeidet foreligger.

I besøksstrategien for Rondane nasjonalpark er det valgt ut 6 fokusområder (områder hvor det er spesielle konflikter/utfordringer mellom mennesker og verneverdiene) inne i og i tilknytning til Rondane nasjonalpark, hvor nasjonalparkstyret ønsker å legge innsatsen i arbeidet med besøksforvaltning. Formålet med besøksstrategien skal gjenspeiles i fokusområdene totalt sett. Det vil ikke nødvendigvis være mulig og både ivareta verneverdier, øke forståelsen for vernet, bidra til gode opplevelser for de besøkende og bidra til lokal verdiskaping i alle fokusområdene, men målet er å oppnå flest mulig av disse delene i det enkelte fokusområdet. I tilknytning til flere av de aktuelle fokusområdene kan det være aktuelt å formidle informasjon utover det som bli presentert i plakatform, men det er på nåværende tidspunkt ikke tatt stilling til hvor og hvordan.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre opplever så langt at besøksstrategien er med på å sette nasjonalparkstyret i førerretet i forhold til hvor vi ønsker å legge til rette for ferdsel og hvor vi ikke ønsker det. Når det gjelder informasjonsarbeidet og kundereisen mener nasjonalparkstyret at vi fortsatt har en lang vei å gå og forbedringspotensialet er stort. Områdets kompleksitet med tanke på areal, naturtyper, ulike brukergrupper, ferdselsmønster og ferdselsformer, gjør at en av de viktigste forvaltningsoppgavene blir å informere de besøkende på en presis og god måte. Informasjonsarbeid i et så stort område er tidkrevende og omfattende, og må følges opp over tid.

Dovrefjell nasjonalparkstyre har ikke startet arbeidet med å utarbeide en besøksstrategi for Dovrefjell-Sunnalsfjella nasjonalpark. Planen er å gjøre dette som en del av revisjonen av forvaltningsplanen, det drøftes å løfte det ut og forsere dette arbeidet.

2. Mål og rammer

2.1 Visjon

Nasjonalparkstyrene skal formidle informasjon om verneområdene på en effektiv og fleksibel måte. Informasjonen skal være tilgjengelig, korrekt, attraktiv og oppfordre til god atferd i bruken av verneområdene.

2.2 Hovedmål

Beskrive og etablere en ny informasjonsstruktur for verneområdene hvor Rondane-Dovre nasjonalparkstyre og Dovrefjell nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet. Lage et beslutningsunderlag for etablering av et besøkssenter nasjonalpark og en fast informasjonsmedarbeider som felles ressurs for hele miljøet på Hjerkin

2.3 Mandat

Prosjektet skal gjennomgå og synliggjøre en ny informasjonsstruktur for Dovrefjell og Rondane hvor navet skal være et eller flere fremtidige Besøkssenter nasjonalpark. Prosjektet må beskrive rammer formelt, økonomisk, fysisk og på nett for en slik informasjonsstruktur. Prosjektet skal videre etablere og drive en slik struktur fram til permanent etablering / finansiering gjennom autorisasjon som besøkssenter for Dovrefjell-Sundalsfjella og Rondane / Dovre nasjonalparker. Prosjektet skal også danne grunnlaget/utrede mulighetene for en fast informasjonsmedarbeider som felles ressurs for hele miljøet på Hjerkin.

2.4 Resultatmål

RM 1	Beskrive (aktuelle målgrupper) og kartfeste alle eksisterende plasser med informasjon om våre verneområder (infopunkter, utstillinger, turistinfo, nettsider, museer, skilting mot verneområdene o.l.).
RM 2	Oppsummere gjennomsnittlig antall besøkende på alle startpunktene vi i dag har informasjon om (fra ferdselstellere).
RM 3	I samarbeid med nasjonalparkforvalterne/styrene beskrive hvor det bør være verneområdeinformasjon i fremtiden.
RM 4	Detaljert beskrive hvilken type informasjon som bør være hvor, inkludert på internett. Dette må koordineres med annen informasjon fra kommuner, reiselivslag osv. (sluttbehandles i nasjonalparkstyrene)
RM 5	Sette opp et investerings og driftsbudsjett for den anbefalte informasjonsstrukturen og legge dette frem for nasjonalparkstyrene.
RM 6	Beskrive en tydelig ansvarsfordeling for de forskjellige delene av informasjonsstrukturen, både overordnet og utførende.
RM 7	Kjøpe inn og være ansvarlig for oppsetting og gjennomføring av informasjonstiltakene i tråd med ny merkevarestrategi (f.eks. innendørs ubemannede infopunkt, eventuelle utstillinger, utendørs infopunkt, naturveiledning, nettinformasjon, brosjyremateriell, o.l.)
RM 8	Beskrive etablering av et besøkssenter nasjonalpark med ansvar for all informasjon av verneområdene hvor de 2 nasjonalparkstyrene er forvaltningsmyndighet. Investerings og driftsbudsjett inkludert.
RM 9	Beskrive betingelser for informasjonsmedarbeiderstilling på Hjerkin som server hele Hjerkinmiljøet (evt. også andre VO?)
RM 10	Søke om, og få, autorisasjon for nytt besøkssenter nasjonalpark
RM 11	Etablere informasjonsmedarbeiderstilling på Hjerkin

2.5 Prosessmål

Gjennomføringstidspunkter er justert ut fra forsinket prosjektstart

Nr	Prosessmål	Gjennomført innen
PM 1	Vedtak om og signering av samarbeidsavtale mellom Dovrefjell nasjonalparkstyret, Rondane-Dovre nasjonalparkstyret og Miljødirektoratet	01.07.2017
PM 2	Ansette prosjektleder med oppstart 1. mars 2018	01.11.2017
PM 3	Gjennomføre RM 1-5	01.12.2018
PM 4	Gjennomføre RM 6-7	01.07.2019
PM 5	Gjennomføre RM 8-11	01.09.2020

2.6 Rammer

Perioder er justert ut fra forsinket prosjektstart

Tidsramme	Kostnader	Ressurser (personer)
01.03.2018 – 31.12.2018	713 000	9/12 årsverk
01.01.2019 - 31.12.2019	950 000	1 årsverk
01.01.2020 – 31.08.2020	712 000	9/12 årsverk

3. Organisering

3.1 Prosjektledelse

Prosjekteier	Dovrefjell nasjonalparkstyret Rondane – Dovre nasjonalparkstyret
Prosjektleder	Lyses ut, ansettes av Norsk villreinsenter

3.2 Styringsgruppe

Bengt Fasteraune	Leder Dovrefjell nasjonalparkstyret og Rondane – Dovre nasjonalparkstyret
Ingvill Dalseg	Representant for Dovrefjell nasjonalparkstyret
Even Moen	Representant for Rondane-Dovre nasjonalparkstyret
Ole Erik Bjørnstadhaugen	Nasjonalparkstyret reiseliv
Torunn Dyrkorn	Visit Nordmøre og Romsdal
Raymond Sørensen	Norsk villreinsenter nord
Hans-Jacob Dahl	Pilegrimssenter Dovrefjell

3.3 Sekretariat

Carl S. Bjurstedt	Nasjonalparkforvalter Dovrefjell
Eirin Berge	Nasjonalparkforvalter Rondane-Dovre
(Ditt navn)	Prosjektleder

4. Økonomi

4.1 Årlige utgifter

Dette er et beregningsgrunnlag og vil bli justert ut fra tilgjengelige midler og lønnplassering.

Prosjektledelse 12 mnd. inkl. «sosiale utgifter»	780 000
Husleie og adm. gebyr NVS	75 000
Konferanse / reise	30 000
Utstyr og drift	65 000
Totalt	950 000

4.2 Utgifter totalt for prosjektperioden

Perioder er justeret ut fra forsinket prosjektstart

2018	713 000
2019	950 000
2020	712 000
Totalt	2 375 000

4.3 Finansiering

2017-18	Miljødirektoratet	713 000
2019	Miljødirektoratet	950 000
2020	Miljødirektoratet	712 000
Sum		2 375 000

Med Statens budsjettering som skjer årsvise, kan direktoratet kun gi bevilgning for et år av gangen, det har gitt tilsagn om at dette prosjektet vil få midler i prosjektperioden så sant mulig.

Vi har per dato midler for første 6 mnd. «på bok» etter tildeling beregnet for 2017.

Prosjektplanen er gjennomgått, bearbeidet og godkjent av nasjonalparkstyrene:

Dovre-Rondane nasjonalparkstyre sak 10/2017 21.03.2017

Dovrefjell nasjonalparkstyre sak 15/2017 27.03.2017

Revidert for faktiske endringer siden vedtak 22.8.2017 og 2.11.2017

Carl S. Bjurstedt

nasjonalparkforvalter Dovrefjell-Sunndalsfjella